

nødne Opsyn med Børnene, og tilbørlig at undervise dem, synes Forholdet mellem disse tvende Forskifter at maatte opfattes saaledes, at medens det, saalænge en Skole ikke tæller over 100 Børn, maa være Autoriteterne, i sidste Instans Ministeriet, overladt at afgøre, om Lærerkraften i det vedkommende Skoledistrikt skal forøges, skal saadan Forøgelse ubetinget indtræde, naar en Skole i et Aar i Gjennemsnit har haft flere end hint Antal Børn." Det er, som sagt, Ministeriets Opfattelse, Ministeriets Betragtning fra gammel Tid af; det er ikke noget nyt. Nu har jeg ment, at det vilde være rigtig paa dette Punkt at komme ud over Teorien og ind i Praksis — mine Grunde hertil skal jeg senere komme tilbage til —, og derfor er det blevet paalagt forskellige Sogneraad her paa Sjælland, paa Fyn og i Sylland at forøge Lærerkrafterne og at bygge nye Skoler. Forskellige Steder har man ganske roligt fulgt Ministeriets Paalæg i saa Henseende, andre Steder har man gjort Indvendinger og enkelte Steder har man ladet det komme til Proces. Saaledes har der været ført en Procesovre i Sylland mellem Sogneraadet for Aistrup, Tullstrup og Hvilsted Sogne mod Aarhus Amtsråd, som efter Ministeriets Forlangende har paalagt dem at opføre en ny Skole og hvad dertil videre kommer. Ved Overrettsdommen i denne Sag, som fuldt ud og paa alle Punkter har givet Ministeriet Ret, er det konstateret, i alt Fald indtil en Højesteretsdom forandrer det, at "den ved Anordning for Almueskolevesenet paa Landet af 29de Juli 1814 Kap. VI § 43, sammenholdt med dens øvrige Bestemmelser, jfr. bemeldte Anordning Kap. I §§ 1 og 4, det daberende Rancelli og senere Kirke- og Undervisningsministeriet hjemlede Myndighed til at træffe Bestemmelser vedrørende Almueskolevesenet og navnlig til at paahbyde Oprettelsen af nye Skoler i Landdistrikterne, ikke er ansat at være undergaaet nogen Indskrænkning som Følge af den senere Lovgivning." Det er udtalt, at Landkommunallov af 6te Juli 1867 § 15 ikke har tillagt Sogneraadene en større Myndighed i Henseende til Skolevesenet, end der tidligere tilkom Sogneforstanderskaberne. Ministeriets Myndighed til at paahbyde nye Skolers Oprettelse paa Landet er ikke indskrænket til det i Skolelov af 8de Marts 1856 § 1 nævnte Tilfælde. Som Følge heraf blev det paalagt Sogneraadet ved dets Formand under Dagmølt at efterkomme Ministeriets Paalæg om at opføre en til en ny Skole indrettet Bygning samt yde Bolig og Løn til en Lærer ved samme. Sogneraadets Paastand om i alt Fald at have ubestridende Bestemmelsesret

med Hensyn til Skolens Beliggenhed blev forkastet, idet der maatte udtræves Skoledirektionens Billigelse. Paa alle Punkter vandt Ministeriet den Sag, og vedkommende Sogneraad har — Dommen er affaet den 28de Juli 1890 — i alt Fald indtil Dato ikke indanket den. Jeg antager mig derfor indtil videre for fuldstændig berettiget til at gaa den Vej, jeg er gaaet. Naar man saa spørger mig: Hvorfor er jeg gaaet den Vej, hvorfor er jeg ikke gaaet den anden Vej, at komme med en almindelig Skolelov her for Rigsdagen? saa skal jeg sige de Herrer: Mine Forgængere i Ministeriet have forelagt almindelige Skolelove, Minister Hall i sin Tid, Minister Fischer dernæst, og jeg endelig for et Par Aar siden. Det er ikke lykkedes, ja jeg kan sige, der har ikke en Gang været Tale om at kunne faae saadanne Skolelove gennemførte. Hvis en ny Skolelov nu skulde forelægges Rigsdagen, maatte den med Nødvendighed komme til at føles som en overordentlig stor Byrde for Kommunerne, for hele Befolkningen, det kunde ikke undgaaes. Skulde man nu forelægge en Skolelov, maatte den stille meget store Fordringer paa mange Punkter, ogsaa paa det Punkt, her er Tale om. I mit sidste Forslag var der blandt andet foreslaaet, at der i ingen Klasse maatte være over 30 — det er noget lignende, som den ærede Forespørger har sagt, at han vilde stemme for, at der i ingen Skole maatte være mere end 60 under een Lærer, altsaa ikke mere end 30 i en Klasse. Hvis dette skulde gennemføres, vilde det blive særdeles dyrt, hvis man i alt Fald ikke lod Gennemførelsen strække sig ud over en meget lang Aarække. Paa andre Punkter vilde ligeledes et saadant Forslags Gennemførelse være særdeles dyrt. Jeg kunde gjerne forelægge det, for det ligger jo færdigt — med nogle Forandringer kunde det forelægges paa forholdsvis kort Tid — men jeg har ikke gjort det paa Grund af, at Tidene her i Landet siden dets Udarbejdelse ingenlunde have været særlig gunstige. Jeg har ikke gjort det, fordi jeg ikke turde komme til Rigsdagen med saa store Fordringer, som dette Forslags Gennemførelse vilde og nødvendigvis maatte kræve, naar det skulde være til nogen som helst Nytte. Men deraf følger ikke, at det skulde være nødvendigt at blive staaende paa det Standpunkt, vi hidtil have staaet paa, og jeg har derfor ansat det for min Skyldighed at gøre, hvad jeg administrativt mente at kunne gøre for i alt Fald at faae nogle Forbedringer indførte efterhaanden som Tid og Lejlighed var, og det er efter min ringe Formenting en ikke ganske ringe Forbedring, naar man efterhaanden kan gøre det klart for Sogneraadene, at det ikke